

ÖVERSIKTSPLAN

1 (9)

för utveckling av Ånge kommun

Våtmarker

Temahäfte 16

Värsjön, Jämtgavels naturreservat
Foto: Ånge kommun, Jonsson o Ullstein

Foto: Ånge kommun, Jonsson o Ullstein

Teckning: Ullstein, Ånge kommun

Se även temahäfte 15 Höga naturvärden

Innehåll:	sida
Kommunala skäl för arbete med våtmarker	2
Kommunala mål	2
Våtmarkerna i översiktsplanen	
Kommunala åtgärder i översiktsplaneringen	3
Beskrivning av kommunens våtmarker	bilaga 16:1
Våtmark definitioner	5
Aktuell lagstiftning, bestämmelser	7
Nationella och regionala riktlinjer	7
Ansvarsfördelning i översiktsplanering	10
Förverkligande, uppföljning	10
Planeringsunderlag	10
Årlig ajourhållning	11

Kommunala skäl för arbete med våtmarker

Kommunen har en självklar om ej tydliggjord roll i naturvårdsarbetet.

Kommunen har en huvudroll när det gäller att förvalta och lämna över en god naturmiljö till kommande generationer.

Tillsammans med Länsstyrelsen, föreningar, markägare mfl skall kommunen delta i en aktiv dialog för att bevara, vårda och använda det unika i vår gemensamma naturmiljö.

Kommunen har även en roll i att söka utvecklingsvägar med bas i de speciella förutsättningar som finns. Våtmarkerna kan utgöra en resurs för kommunen för bland annat friluftsliv, energi mm inom våtmarksområden som saknar höga naturvärden.

Kommunala mål

Våtmarkerna skall ses som en kommunal naturresurs för hydrologi och biologisk mångfald samt en naturlig del av landskapsbilden.

Hjortronbevuxna myrar skall även ses som en resurs i ett allsidigt friluftsliv för boende och besökande.

Grundläggande kunskaper om våtmarker och vilken betydelse våtmarkerna har skall finnas tillgänglig. Dessutom skall kommunen känna till den samlade faktabasen med kunskaper om inventerade och beskrivna våtmarker, samt känna till de speciellt skyddsvärda våtmarkerna.

Förståelse för våtmarkernas värde skall vägas in i naturvårdsarbete, arbete med friluftsliv och turism, energi, kommunikationer mm.

Med hjälp av detta temahäfte skall kommunens företrädare kunna följa och aktivt delta i exempelvis Länsstyrelsens regionala arbete med miljö kvalitetsmål för våtmarker – Myllrande våtmarker.

Kommunen ska bidra till ökade kunskaper om våtmarker och göra informationen tillgänglig för alla medborgare.

Årligen och fortlöpande ajourhålla faktabasen genom kontakter med Länsstyrelsen mfl .

Målen diskuteras och fördjupas kontinuerligt.

Kommunen tar årligen fram en **Framtidsstrategi med treårsbudget** i vilken utarbetas

inriktningsmål och effektmål för kommunstyrelsen och nämnderna.

Våtmarkerna i översiktsplanen

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark- och vatten.

Det är planeringens uppgift att bla;

- främja goda miljöförhållanden och en långsiktigt god hushållning med mark- och vattenområden, energi och råvaror
- främja en från social synpunkt god livsmiljö
- medverka till en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar.

Områden med särskilda värden och kvaliteter ska skyddas exempelvis oexploaterade större områden med höga naturvärden, höga kulturvärden, höga friluftsvärden samt ekologiskt känsliga områden.

Även områden med resurser som är lämpliga att nyttja för olika ändamål kan åtnjuta ett skydd exempelvis jordbruksmark för jordbruket.

Andra områden kan åtnjuta ett skydd för uttag av mineraler och andra värdefulla ämnen eller för infrastrukturanläggningar av vikt.

Dessutom har riksintressen lagts fast för vissa större områden med höga natur- och kulturvärden som skall skyddas mot ingrepp.

Varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen.

Översiktsplanen skall ge vägledning för beslut om användning av mark- och vattenområden samt om hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras.

Kommunen skall i översiktsplanen redovisa områden av riksintresse och ange hur riksintresset ska tillgodoses i samhällsplaneringen.

Våtmarkerna har en nyckelroll för hydrologi och biologisk mångfald både i skogs och odlingsbygd. Våtmarkernas roll för den biologiska mångfalden är stor i hela landskapet. Våtmarkerna är också en naturlig del av landskapsbilden i vår skogsbygd.

För boende och besökare är även möjligheten till hjortronplockning av betydelse för rekreation.

Kommunen väljer även att redovisa alla kända och inventerade våtmarker samt den status som formellt bevarade alternativt det värde objektet har som länsstyrelsens naturvårdsobjekt, objekt i våtmarksinventering, objekt i myrskyddsplan eller Natura 2000.

Kommunen avser i ett vidare perspektiv verka för/arbete för att vår mer okända naturresurs både vidare dokumenteras, bevaras vid höga naturvärden och används där så är möjligt.

Konkurrerande intressen kan vara exempelvis anläggning av nya elledningar, vägar, skogsbruk, vattenkraft, torvtäkter, leder – och anordningar för friluftsliv, specialturism mm.

Vid alla aktiviteter som mark- och vatten skall hänsyn tas till objektets status och för åtgärden, aktiviteten gällande lagstiftning.

Avvägning mellan allmänna intressen sker genom att beakta översiktsplanens målsättningar och fakta för varje berört objekt.

Kommunala åtgärder i översiktsplaneringen

Vår kommun är en till ytan stor kommun med gles befolkning. Trycket på markerna är därför relativt lågt. Detta i kombination med omfattande naturvärdesinventeringar främst från Länsstyrelsen ger en god dokumentation av de höga naturvärden som finns inom kommunen. Stora opåverkade områden samt ekologiskt känsliga områden är idag till stor del formellt skyddade som naturreservat. Aktivt arbete från Länsstyrelsen pågår för ytterligare skydd.

Kommunen kan vidareutveckla och aktivt delta i denna dialog med den samlade faktabasen som stöd.

Kommunen avser med delen Våtmarker i översiktsplanen att främst peka på en lite mer okänd naturresurs, samt samla en faktabas som grund för fortsatt aktivt arbete med att bibehålla och vidareutveckla kommunens roll som en av flera viktiga aktörer i det lokala arbetet med naturvård.

Det samlade underlaget skall underlätta arbetet med utvecklingsprojekt, ärenden mm där våtmarker berörs.

Ständig förbättring av kommunens GIS Kartbasens lägesbundna informationsuppgifter uppdateras kontinuerligt. Dessutom vidareutvecklas kartprodukterna för allmän användning.

Kommunala åtgärder i översiktsplaneringen tas årligen fram i samband med den årliga kompletteringen/ajourhållningen.

Beskrivning av kommunens våtmarker i bilaga 16:1

I den nationella mskyddsplanen ingår följande våtmarker:

Värsjömyran, Stormyran vid Storulvsjön, Stormyran-Lokmyran, Spångmyran-Röjtjärnsmyran samt Hallsta-Stormyran/Lombäck-Stormyran/Halmmyran.

Teckning: Ulla Ullstein

Definitioner, begrepp

Våtmarker

definition enligt Naturvårdsverket, även tillämpad vid våtmarksinventeringen

Våtmark är sådan mark där vatten under stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan. Därutöver omfattas även vegetationstäckta vattenområden. Gränserna för hur nära markytan vattnet kan finnas i en våtmark varierar. I de flesta fall kan vegetationen användas för att skilja våtmark från annan mark. Minst 50% av vegetationen bör vara hydrofil dvs fuktighetsälskande för att man skall kunna kalla ett område för våtmark. Ett undantag är tidvis torrlagda bottenområden i sjöar (hav) och vattendrag. De räknas till våtmarkerna trots att de kan sakna vegetation. Våtmarkerna utgör i själva verket en tämligen disparat gruppering av naturtyper som förenas av i grunden liknande hydrologiska förhållanden. Den arealmässigt största delen utgörs av myrar- mossar och kärr och sumpskogar.

Våtmark övriga begrepp, definitioner

Myrar

Myrar är torvbildande våtmarker där de döda växterna inte förmultnar fullständigt utan lagras på växtplatsen i form av torv. Detta möjliggörs genom de syrefria förhållanden som råder i myren.

En myr kan bildas på två sätt . Bildas den på fasta marken kallas den försumpningsmyr , bildas den genom att en sjö eller tjärn växer igen benämns den igenväxningsmyr.

Myrar kan ses som är helt öppna, glest eller tätt trädbevuxna (sumpskog)

Mossar

Mossarna karakteriseras av en artfattig, ofta risbetonad vegetation beroende på de extremt näringsfattiga förhållanden som råder. Mossarnas vatten kommer från nederbörd enbart och har därför inte passerat någon näringsberikande mineraljord. Vattnet i mossarna är naturligt mycket fattigt på näringsämnen och dessutom mycket surt lågt ph.

Ofta består en mosse av torrare, upphöjda delar tuvor och strängar och blötare partier – höljor

Kärr

Vattnet i kärren kommer åtminstone till viss del från den anslutande fastmarken. De näringsämnen som därmed finns tillgängliga sätter sin prägel på vegetationen. Kärren kan vara allt i mellan näringsfattiga och extremt rika.

Indelning av kärren brukar göras efter lutningsgrad och eller strukturmönster. Kärren kan även indelas efter vattnets mineralhalt i fattigkärr, intermediära kärr, rikkärr och extremrikkärr.

Blandmyrar

Blandmyrar förekommer i våra delar av Sverige och i de norra delarna av landet.

De kan ses som en mosaikartad blandning av kärr- och mosse-element. Övergången mellan blandmyr och mosse är flytande och diffus.

Myrar med mossestruktur i form av strängar, öar, tuvor på ett blötare golv eller med tydliga flakar tolkas som blandmyr. Blandmyrarna betecknas beroende på strukturmönstret.

Stränder

Stränderna utgörs av speciella naturtyper i gränsområdet mellan vatten och land.

Dessa stränder kan ibland uppvisa torvbildande vegetation. Är dessa stränder skogbevuxna kallas de *strandskogar* eller *strandsumpskogar*. Stränderna hos oss är sk limniska våtmarker eller sk stränder utmed sjöar och vattendrag.

Strändernas våtmarker efter sjöar och vattendrag, strandskogar, strandängar, mader, vasser flytblads och undervattensvegetation.

Sumpskogar

Sumpskog innefattar all trädbärande blöt mark där träden i moget stadium har en medelhöjd på minst 3 m och trädens krontäckningsgrad är minst 30 %.

Sådana trädbestånd räknas till sumpskog även på fuktig mark om fuktighetsälskande hydrofila arter täcker minst hälften av befintligt fält eller bottenskikt. Med fuktälskande arter i bottenskiktet avses främst de sk sumpmossorna dvs vitmossa, björnmossa .

Vid klassificering sumpskog skiljer vi på myrskog, fukt och strandskog. För sumpskogar med dess under lång tid anpassade flora och fauna gäller att visa extra stor hänsyn vid skogliga åtgärder.

Avverkning och skogsvårdsåtgärder i sumpskog skall utformas så att sumpskogens karaktär så långt möjligt bibehålls vilket bla innebär oförändrad hydrologi, kontinuerligt trädskick, kontinuerlig beskuggning och produktion av död ved.

Mer kunskap: Naturvårdsverket,
www.naturvardsverket.se

Guckusko

Foto: Christer Lackström

§ Aktuell lagstiftning, bestämmelser

Följande lagar är aktuella vid planens antagande:

Plan och bygglagen SFS 1987:10

Miljöbalken SFS 1998:808

Skogsvårdslagen SFS 1998:1539

Fullständig lagtext se

www.riksdagen.se

Nationella och regionala riktlinjer av vikt

Nationella miljö kvalitetsmål

www.miljomal.nu

Regionala miljömål för Västernorrland

www.y.lst.se

Foto: Ånge kommun, Ullstein

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen utgör via Tvärpolitiska gruppen ledningsgrupp för översiktsplanarbetet.

Tjänstemannaansvar Högste ansvarige tjänsteman för översiktsplanarbetet är kommunchefen.

Det operativa arbetet med översiktsplanen ansvarar Utvecklingsenheten för i samarbete.

Bygg- och plannämnden samt Miljönämnden svarar främst för det praktiska arbetet med frågor som kan beröra våtmarker.

Kapitlet om Våtmarker förs in som underlag vid utredningar , tillstånd och beslut.

Kan exempelvis beröra vattenkrafts-utbyggnad med minikraftverk, sök efter mineraler, nya vägar- ej skogsbilvägar, torvbrytning , kalkning, miljö-övervakning, dikning, naturresurs-planering mm

Humanistiska nämnden Fritid och Kultur

Kapitlet om Våtmarker förs in som underlag vid frågor som exempelvis berör skoterleder, aktiviteter för fritid, rekreation och turism. Även kultur-lämningar kan beröra våtmarker.

Kommunstyrelsen

Kapitlet Våtmarker förs in som underlag vid aktiviteter som berör våtmark.

Samarbetar i ett tidigt stadium med Bygg- och plannämndens och Miljönämndens företrädare.

Övriga

Känner till den kommunala översiktsplanens syfte och innehåll. Kan vid behov söka information i översiktsplanen.

Förverkligande av intentioner, uppföljning

En årlig ajourhållning sker efter antagandet av ny översiktsplan 2004.

ÖVERSIKTSPLAN

8 (9)

för utveckling av Ånge kommun

Våtmarker

Temahäfte 16

Efter kalenderårets utgång mottar Kommunstyrelsen rapport om årets måluppfyllelse och aktiviteter. Avvikelser noteras och åtgärdsdiskussion följer.

Planeringsunderlag

Planeringsunderlaget anges under rubrikerna Nationella och regionala riktlinjer av vikt, samt i Beskrivningar av våtmarker i kommunen. Därutöver finns planeringsunderlag från främst länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen samlat i kartorna.

Det är kommunen som avgör vilket planeringsunderlag som skall åtfölja planen.

Fortlöpande arbete med insamling och dokumentation av fakta syftar till en ständig kompetenshöjning för att ge bästa förutsättningar att fatta beslut. Det samlade planeringsunderlaget har stor betydelse när beslut skall fattas med översiktsplanen som stöd.

Aktuella utvecklingsplaner från intresseföreningarna skall alltid utgöra ett underlag vid beslut.

ÖVERSIKTSPLAN

9 (9)

för utveckling av Ånge kommun

Våtmarker

Temahäfte 16

Kompletteringar och Ajourhållning

Ny eller ändrad Aktuell lagstiftning och bestämmelser noteras	Kommunstyrelsen	☐
	-Utvecklingsenheten	☐
	-Räddningsnämnden	☐
	-Krisledningsnämnd	☐
Nya eller vidareutvecklade skäl för kommunens arbete noteras	Plan- och byggnämnden	☐
	- Bygg- och miljökontoret	☐
Nya eller mer detaljerade mål för kommunens arbete noteras inkluderar revidering av näringslivs-program etc	Miljönämnden	☐
	- Bygg- och miljökontoret	☐
Nya nationella och regionala riktlinjer noteras	Humanistiska nämnden	☐
	- Fritid ☐ - Kultur	☐
Kommunala åtgärder för kommande år anges	Tekniska nämnden	☐
	Socialnämnden	☐
Rapport till kommunstyrelsen inkl måluppfyllelse, aktiviteter mm	DATUM.....	
Tillkommande planeringsunderlag noteras	Uppgiftslämnare namn.....	
Vidareutvecklande beskrivningar noteras ex analyser, nya projekt	
Årets samlade kompletteringar förs till faktabas översiktsplan (inkluderar intranätskikt för allmän användning)	Exempel på övriga uppgifter ;Projekt/samarbete/dialog med Fastighetsägare ☐ Intresseförening ☐ Kommunal företrädare ☐	
	
	Länsstyrelsen ☐	
	
	Övriga	
	Kort beskrivning.....	
	
	
	Nya inventeringar, fakta berör objekt/område mm	
	